

lemi, nerazvitost, pomanjkanje državnega posluha za njihovo reševanje, o čemer je pisal v številnih študijah, med drugim v »Razvoj in problemi sezonskega zaposlovanja prekmurskega prebivalstva« (Geografski vestnik 27–28, 1955, 1956), »Trajne migracije iz Sebeborca« (Geografski vestnik 32, 1963), »Migracije Prekmurcev v štajerski del Pomurja« (Geografski vestnik 35, 1963) in v drugih, ko je svojo raziskovalno problematiko razširil na vsebinsko širše socialnogeografske razmere, na problematiko prekomejnega zaposlovanja, družbeno geografskih posledic melioracij in drugo. Vendar je na to gledal vedno z upanjem po boljšem. Imel sem srečo leta 1965 skupaj s skupino slovenskih in madžarskih geografov, med katerimi je bil prof. Enyedi že tedaj svetovna avtoriteta, drugi pa so to postali kasneje, podrobneje s prof. Olasom prehoditi Slovensko Porabje in prav po njegovi zaslugi spoznati kaj se tam dogaja. Bil je realist in je tudi kasneje na svoj način pomagal slovenskemu življu onstran meje. Bil je tolikšen realist, da je vnaprej napovedal današnji žalostni razvoj tega dela slovenske zemlje, pri čemer mu je pomagalo tudi izvrstno poznavanje tovrstne tuje literature. Porabje je preučeval vse do zadnjega, o čemer bo izšlo tudi tiskano gradivo.

Prof. Olas je bil zaščitna znamka Prekmurja, prekmurskega prostora, človeka, gospodarstva, kar ga je proglasilo za ambasadorja te prelepe slovenske, žal ne dovolj razvite slovenske pokrajine. To je ostal tudi po preselitvi v Maribor, kjer se je na Pedagoški fakulteti intenzivno ukvarjal še v prenovo učnih načrtov za osnovne in srednje šole, s pisanjem didaktičnih in metodičnih prispevkov ter učbenikov. Zveza geografskih društev mu je za dosežke na področju šolske geografije z velikim zadovoljstvom med prvimi podelila Ilesičevo plaketo.

Ni tudi slučaj, da je Mednarodna geografska zveza prav njegove rodne Sebeborce sklenila podrobneje preučiti kot model socialnogeografske zgradbe in preobrazbe slovenskega podeželja v okviru širšega mednarodnega projekta. V Prekmurje je pripeljal v šestdesetih in sedemdesetih letih vodilne mednarodne geografe in rezultat preučevanj je bila z barvno karto opremljena socialnogeografska študija Sebeborca, ki je v treh edicijah, Geographici Polonici 5, Dokumentaciji geograficzny in v Geografskem vestniku 34 v večih jezikih obšla domala ves svet.

Strokovne pozornosti prof. Olasa so bili deležni skoraj vsi problemi Prekmurja in tako je bil med drugim začetnik in najmanj petnajst let tudi vodja in organizator mladinskih raziskovalnih taborov na narodnostno mešanem ozemlju v Prekmurju, s čemer je ponesel vedenje o tem posebnem delu slovenske zemlje tudi v tiste dele Slovenije, ki bi sicer o tem vedeli le nekaj malega iz tiska. Tabori so se potem še nadaljevali, z njihovimi rezultati pa je prof. Olas seznanjal številne domače in tuje strokovnjake in ekskurzije. Bil je res pravi ambasador Prekmurja, v resnici pa še veliko več. Bil pa je tudi most med slovensko in madžarsko geografijo in geografi, saj je kot poznavalec jezika redno spremljal družena slovenskih in madžarskih kolegov, domačih in tujih srednješolskih in študentskih ekskurzij, kjer se odsotnost prof. Olasa še posebej pozna, ko je zadnja leta to sodelovanje močno nazadovalo.

Kar nekaj daljših ekskurzij po Madžarski in po bivši državi sva s prof. Olasom prepotovala skupaj, za kar sem mu silno hvaležen, saj je njegova preudarnost in mirnost obrusila marsikatero konico in veliko prispevala k strokovni uspešnosti in k prijetnemu počutju. Bil je pač rojen pedagog, kar je pokazal na vsakem koraku. Najine pogoste poti v Slovenske gorice, ki so mi ob njem bile vedno težko pričakovane dogodke in prava duševna sprostitev, so bile večinoma popestrene tudi s strokovnim, še pogosteje pa pedagoškim modrovanjem, ki so mu ne le prijatelji, ampak tudi učitelji praktiki vedno pritrjevali.

V slovenski geografiji bo ostal spoštljiv, med njegovimi prijatelji širom Slovenije pa hvaležen spomin na našega Lajčija.

Mirko Pak

Ob smrti dr. Danila Furlana

Ljubljana, 8. 2. 2003

V visoki starosti je februarja letos smrt iztrgala iz naših stanovskih vrst dr. Danila Furlana. S svojim delom na področju klimatologije in meteorologije, za kar je bil odlikovan z Redom dela z zlatim

vencem ob tridesetletnici hidrometeorološke službe in Melikovim priznanjem za izjemne znanstveno-raziskovalne dosežke pri preučevanju Slovenije, bo trajno zapisan v naši znanstveni zgodovini.

Dr. Danilo Furlan se je rodil 20. marca 1913 v Trstu, od koder je po 1. svetovni vojni z družino pribežal v Ljubljano. Tu je končal srednjo šolo in leta 1937 končal visokošolski študij z diplomom iz geografije in zgodovine. Po nekajletnem čakanju se je leta 1940 zaposlil kot profesor na meščanski šoli v Dolnji Lendavi. Med 2. svetovno vojno se je vrnil v Ljubljano in se preživljal z raznimi priložnostmi deli. Po osvoboditvi je najprej poučeval na Srednji gospodarski šoli v Mariboru, prelomnico za njegovo kariero pa je pomenilo leto 1950 in zaposlitev v takratni Upravi hidrometeorološke službe (do pred nekaj leti Hidrometeorološki zavod Republike Slovenije, sedanji Urad za meteorologijo ARSO). Opravil je izpit iz meteorologije in prevzel mesto načelnika klimatološke službe. Kot svetovalec zavodovega predstojnika za raziskave se je upokojil leta 1979.

Pregled pokojnikovega bogatega opusa, ki obsega čez 150 študij, ekspertiz, elaboratov, razprav ter referatov za domača in tuja strokovna srečanja, je ob njegovi sedemdesetletnici in osemdesetletnici predstavil tudi naš časopis (Geografski vestnik 1983 in 1993). V tem spominskem zapisu izpostavljamo dela, s katerimi se je dr. Danilo Furlan trajno zapisal v zgodovino slovenske geografije, klimatologije in meteorologije in mimo katerih ne more noben resen raziskovalec podnebnih razmer Slovenije. Ena od temeljev slovenske klimatske klasike ostaja študija »Padavine v Sloveniji« (Geografski zbornik, 1961), s katero je dr. Furlan leta 1957 pridobil naziv doktorja geografskih znanosti. S študijo je zaokrožil dolgoletno raziskovanje padavin v Julijskih Alpah, v Sloveniji na splošno in v tedanji Jugoslaviji. Še vedno sta nepogrešljivi knjiga »Temperature v Sloveniji« (Dela SAZU, 1965), v kateri temeljito predstavi temperaturne razmere na osnovi klimatološkega niza 1931–1960, in razprava »Ugotavljanje evapotranspiracije s pomočjo normalnih klimatskih pokazateljev« (Letno poročilo MS 1966). Slednja predstavlja prvi pregled humidnosti v Sloveniji.

Z velikim navdušenjem se je Furlan loteval raziskovanja singularitet, h katerim se je ciklično vračal, vendar vedno z novimi pogledi. Zanje se je začel zanimati ob koncu petdesetih let 20. stoletja. V prispevku »O časovni skladnosti singularitet ustaljenega vremena na celinah severne poloble« (Geo-

grafski vestnik, 1982) je analiziral povprečne in dnevne, višinske in prizemne cirkumpolarne karte v času srednjeevropskih singularitet. Postavil je hipotezo, da so singularitete, katerih verjetnost nastopa je vsaj 50 %, posebnost Evrope, in da so povezane z orientacijo gorstev. V razpravah »Osončenje v Jugoslaviji« (Geografski vestnik, 1983) in »O skladnosti padavinskih singularitet v Jugoslaviji« (Geografski vestnik, 1984) je raziskavo singularitet osredotočil na ozemlje nekdanje skupne države. V prvi razpravi je analiziral osončenje v juliju, decembru in letoletno osončenje ter vpliv grebenov in dolin na spremembe v osončenju med letom. Ugotovil je, da se srednjeevropske singularitete uveljavljajo nad celotnim ozemljem nekdanje Jugoslavije. Do podobnega sklepa je prišel pri raziskovanju padavinskih singularitet.

Furlanov doprinos h klimatologiji na več področjih presega slovenske in nekdanje Jugoslovanske okvire. Sodeloval je na kongresih o alpski meteorologiji, več objav ima tudi v mednarodnih publikacijah. Tu posebej izpostavljamu klimatski opis jugovzhodne Evrope (*The Climate of Southeast Europe*), ki je izšel leta 1977 v seriji svetovne meteorološke zveze »Svetovni klimatski pregled« (*World Survey of Climatology* 6) pri ugledni založbi Elsevier v Amsterdamu. To delo je bilo povod, da je bil dr. Furlan odlikovan z Redom dela z zlatim vencem.

Po upokojitvi se je dr. Furlan še naprej ukvarjal s praktično klimatologijo, h kateri je veliko doprinesel že z elaborati, ki jih je izdelal v okviru dela na HMZ Slovenije. V razpravi »Jakost vetra v Jugoslaviji in ocena njegove energetske vrednosti« (Geografski vestnik, 1985), ki utegne biti uporabna tudi pri naj-novejših prizadevanjih za izrabo vetrne energije pri nas, je ugotovil, da velika večina opazovanih odpade na brezvetrja in šibke vetrove, zato veter po njegovem ne predstavlja pomembnega energetskega vira. Ukvarjal se je tudi s točo in sodro (Geografski vestnik, 1986). V razpravi je zlasti zanimiva primerjava med obdobjem, ko je bila pri nas obramba pred točo vpeljana, in obdobjem, ko te obrambe še ni bilo. Ugotovil je, da je bila v obdobju, ko obrambe še ni bilo, pogostost toče manjša. S tem je prispeval še dodaten argument v prid zagovornikov opustitve obrambe pred točo zaradi njene neučinkovitosti. Omeniti moramo, da je dr. Furlan vseskozi sodeloval pri obsežnem delu priprave in obdelave gradiva za načrtovani nacionalni atlas Slovenije. Pripravil je rokopisne temperaturne in padavinske karte Slovenije, ki so bile kasneje v pomoč avtorjem in izdajateljem Geografskega atlasa Slovenije.

Geografski vestnik nudi premalo prostora, da bi lahko orisali vso Furlanovo življenjsko pot in predstavili njegovo bogato delovanje. Ta skromen zapis naj bo v zahvalo za vse, kar nam je dal in zapustil in na kar smo ponosni tudi slovenski geografi.

Darko Ogrin

Priznanja ZGDS v letu 2003

Ljubljana, 19. 3. 2003

Na rednem letnem občnem zboru Zveze geografskih društev Slovenije, ki je bil 19. marca 2003, so bili na predlog Komisije ZGDS za priznanja in imenovanja ter Izvršilnega odbora ZGDS soglasno sprejeti in potrjeni predlogi na naša stanovska priznanja:

Pohvalo ZGDS, ki je priznanje za večletno prizadevno, uspešno in odmevno delo v Društvu mladih geografov Slovenije so dobili: mag. Blaž Repe, Nina Sega in Katja Vintar.

Bronasto plaketo ZGDS, ki je stanovsko priznanje za več kot desetletno uspešno delo v stroki in geografskih društvih, so prejeli: dr. Milan Bufon, Karmen Cunder, Mojca Dolgan Petrič, Matjaž Mihelčič, Dejan Mužina in dr. Igor Žiberna.

Zlato plaketo ZGDS, ki je namenjena posamezniku za življenjsko ali več desetletno odmevno delo na področju geografije in v telesih stanovske organizacije, je prejel mag. Rado Kočevar.

Častni član ZGDS je naše najvišje stanovsko podeljuje ZGDS tistemu geografu, ki ima posebne zasluge za: razvoj slovenske geograffije, uveljavitev in razširitev strokovnega in znanstvenoraziskovalnega tiska, utrditev organizacijske sestave stanovske oziroma društvene povezanosti in njeno razširjenost na Slovenskem, razvoj in ugled posameznih društvenih dejavnosti doma in za njihovo uveljavitev v tuj-